

Des del passat gener els pagesos de l'avellana es mobilitzen cada setmana per fer saber que ja no poden viure del seu treball. Un tracte preferencial de la Unió Europea amb Turquia és la causa que hagin de vendre per sota del cost de producció.

Avellana: del foc a la llarga taula d'Europa

Els pagesos són realment pagesos. Porten jerseis de llana sense marca i jaquetes de pell sense disseny. Hi ha algun jove amb tres sostres de pura llana verge, és clar, i algunes dones amb mitges de quadrets vermells, però la major part calça botes gens refulgents, i amb la mà d'estrassa, gegant, molts pen-tinen els seus cabells blancs. La majoria són homes i són grans. Entren al pavelló i esperen que els seus companys motoritzats resolguin l'embús que a fora han muntat.

Es reuneixen en assemblea —una cada setmana des que van començar el passat mes de gener— i diuen que aquesta vegada res ni ningú no els aturarà. “Ens vam mobilitzar fa cinc anys i ara ens sentim estafats. Venem l'avellana a meitat de preu de fa deu anys. Ens donen menys del que val produir-la”.

Dos mil pagesos dins d'un pavelló fan un so opac. “Al port de València descarreguen avellana turca”, crida un, enfadat. “I al de Tarragona descarreguen taronges d'Israel”, afegeix un altre, posant més clara l'estratègia dels comerciants d'aquesta Europa unida. “Europa penalitza l'entrada de carn, llet i cereals des de països tercers per protegir les produccions dels països del centre i del nord del continent, i en canvi permet l'entrada massiva —i quasi lliure d'aranzels— de productes mediterranis com és ara l'avellana”. El sindicalista

Jordi Vilaró ho té clar: a l'empara dels tractes preferencials que la Unió manté amb Turquia, els grans distribuïdors descarreguen avellana baratíssima al port de València. Allí no se senten mirats pels pagesos de Tarragona. “I què fem nosaltres?”, pregunta el pagès que ha cridat primer.

“Què fem nosaltres?”, respon el líder sindical des de la taula.

Europa protegeix productes continentals com la llet o els cereals, però permet l'entrada massiva d'avellana turca.

“Nosaltres no respondrem amb violència”, diu lentament. “No, però la gent ens acusa de violents”, s'aixeca un de Constantí.

Algú va cremar una factoria de Borges a Reus. I els líders avellaners van ser a l'ull de l'huracà. Han rebut avisos, recomanacions, peticions i pressions. I ells han explicat a tothom que la Unió de Pagesos no posa foc a empreses, que no són violents. Però fa dies que els ciutadans associen foc, avellanes, pneumà-

tics, fum negre, espès, i carreteres tallades; i “tallar carreteres, pertorbant a molts ciutadans que tenen el dret per circular lliurement, no és precisament civilitzat”, ha escrit el prestigiós director adjunt d'un prestigiós diari.

“Seré ben clar”, segueix el sindicalista des de la taula de l'assemblea, “refusarem tot acte de violència, però seguirem amb organització i lluita, organització i lluita... —aplaudiments—, i no pararem fins que la societat conegui i entengui el nostre problema —aplaudiments—. Hem de ser molts a les mobilitzacions perquè ens tinguin presents. Hem de seguir mobilitzats. I que no ens diguin que som insolidaris, perquè són ells, i no nosaltres, els insolidaris”.

Resposta positiva. “Ningú més que els polítics que ens representen a Catalunya, a Espanya i a Europa tenen la culpa del que ha passat”. Parla Pere Guinovart, el líder de la mobilització i l'alcalde independent per la llista de CiU del Morell. Ell també aposta per mantenir la mobilització fins que el ministre decideixi dur les seves reclamacions a Brussel·les. Perquè coneix la qüestió. “Durant mesos vam exposar les reivindicacions a polítics de tot l'arc parlamentari i molts d'ells ens deien que estaven d'acord, però a pesar d'això la nostra posició no va prosperar durant la presidència espanyola de la Unió”.

Ara en canvi, en plena mobilització, el Parlament català ha aprovat una proposició no de llei fent costat als avellaners, i sembla que els polítics de Madrid són també més receptius. Ara, els analistes pensen que els avellaners —units a productors italians, francesos, portuguesos i grecs— obtindran resposta positiva dels ministres europeus.

L'assemblea acaba a mitjanit. I tres dies després ve l'acció directa. De moment els pagesos destermen el foc a la carretera. "Ens cal la vostra solidaritat", clama un pagès que regala avellanes a un turista de Salou. "Heu de saber que nosaltres no lluitem contra l'entrada d'avellana turca al nostre país. Ni volem augmentar el preu de l'avellana al mercat. El que volem és viure de la nostra feina, només això, viure del nostre jornal, com un altre catalanet qualsevol".

I la qüestió és que avui dia el jornal dels pagesos depèn de la Política Agrària Europea.

"No hauria dit mai que la meua vida hagués de passar per damunt d'una llarga taula de Brussel·les", xerra un avellaner vell. "Sí —admet Joan Casajoana, líder històric d'Unió de Pagesos, el sindicat que fa costat als avellaners—. Avui la coneixença dels

acords i mecanismes europeus forma part de l'ofici de pagès".

Europa és deficitària en avellana. Els pagesos europeus no produeixen excedents. "Els qui els fan són els turcs", diu Guinovart. "Els haurien d'arrencar arbres abans que nosaltres". Però Turquia és el més oriental país membre de l'OTAN. I Europa premia Turquia amb un tracte preferencial en el comerç de l'avellana.

Preu de garantia. "Podem comprar un cotxe coreà per un milió de pessetes?", pregunta Jordi Vilaró. "No —respon—, perquè hi ha un proteccionisme del sector de l'automòbil que penalitza amb aranzels els cotxes barats coreans que entren als nostres mercats. Doncs resulta que l'avellana turca entra al nostre país sense penalització".

Els pagesos voldrien una protecció per al sector. "Perquè la nostra agricultura no pot competir contra països que no tenen fiscalització, ni salaris alts, com és el cas de Turquia".

"Voldríem una protecció sobre l'avellana turca. Però si per qüestions polítiques Europa vol mantenir un tracte preferencial amb Turquia, llavors demanem que sigui Europa qui pagui la política

Els pagesos reivindiquen una sortida a la crisi, i tallen les carreteres per tal de pressionar les autoritats. A l'esquerra, Pere Guinovart, alcalde del Morell i líder de les mobilitzacions al Camp de Tarragona.

que ha decidit portar endavant. No els avellaners".

Els pagesos s'obliden de l'avellana turca. I allò que demanen ara és que la Unió assegurí un preu de garantia per al quilo d'avellana.

El preu de garantia ha d'assegurar els costos i el jornal dels pagesos que queden en el sector. Perquè segons la majoria de sindicalistes no es tracta de reconvertir els pagesos del Camp de Tarragona. Segons ells, la batalla de l'avellana és la punta de llança d'un problema més greu. "Europa ha convertit els productes mediterranis —no solament l'avellana— en moneda de canvi per negociar tractats bilaterals amb països tercers. Ara tenim el problema amb l'avellana, però d'aquí

Dalt, a la dreta, un moment del Viacrucis que el passat divendres sant van fer els habitants del barri de Fortuny, a Reus, on es troba la nau de Borges incendiada fa dues setmanes. Al costat, una altra instantània de les mobilitzacions dels pagesos avellaners.

a un temps el tindrem amb la patata egípcia”, explica Vilaró. “Si claudiquem ara, desmantellarem la nostra agricultura, i perdrem un sector estratègic, que s’ocupa no solament de la producció d’aliments sinó també de la cura del medi ambient”.

El gruix de l’avellana. Des de l’ermita de Sant Pere, a la Selva del Camp, el Pla de Tarragona és una franja grisa, que sura com un esperit. Amanida pels fums de les petroquímiques, la franja que és el pla viatja del blau al verd segons que es fa turista i es fica a mar o segons que es fa pagesa i s’endinsa al camp.

Al Pla hi conviuen tres comarques (Baix Camp, Alt Camp i Tarragonès), i entre les tres produeixen el gruix de l’avellana. El Priorat, la Terra Alta, la Selva, el Vallès i el País Valencià acaben

d’arrodonir les 20.000 tones d’avellana que de mitjana i anualment produeix l’estat espanyol.

Petits masos blancs guarden tractors i eines de moltes i petites explotacions d’una mitjana de quatre hectàrees d’extensió. La terra, la cuiden els homes de la casa, en un tipus d’agricultura que se sol dir de temps parcial. Perquè en els darrers anys el pagès de l’avellana ha hagut de compartir la feina al camp amb el torn a la indústria o la cura d’un petit comerç.

Viu al poble, el pagès de l’avellana, i la finca la té a no més de quatre quilòmetres de la seva casa. Agafa el cotxe i per artèries rectes i llargues se’n va a podar, o a netejar el camp.

L’avellaner del Camp de Tarragona és un avellaner de regadiu, per bé que a la muntanya perviu l’avellaner de secà, sofert i menys productiu. El Camp era ric en aigua subterrània. Els pous eren abundants i fàcils de trobar per als saurins de la vareta d’avellana. Però la competència amb la indústria ha fet anar a buscar l’aigua més endins, i si abans es treia de 20 metres, ara cal baixar als 200.

Documentat 700 anys enrere, aquest cultiu de l’avellaner es va emprobrint. L’aigua s’hi fa escassa i cara. El pagès va deixant per una altra hora les feines de cura i vigilància. No és pas que el pagès adult deserti i deixi de menar el tros. El que passa és que abandona per jubilació i a l’activitat no s’hi incorpora el jove de la casa. Qui segueix ja no se’n cuida tant com feia abans. Els guanys (millor dit, les pèrdues) no ho aconsellen pas.

Diuen que el pagès avellaner estava ben acostumat. Des de Reus exportava per mig món un fruit que es venia a bon preu i que no semblava tenir competència. Però en els darrers deu anys el sector ha perdut un terç de la superfície de conreu.

En aquests anys, la producció turca ha esclatat. Turquia sola oferta el total del consum mundial. La paciència dels pagesos italians (segons productors mundials) i catalans (tercers) ha acabat en mobilitzacions.

Ja fa uns quants anys que els pagesos van veure venir la crisi i es van queixar. El 1989 van obtenir ajudes de la Comunitat per invertir en millores de producció i comercialització. Les cooperatives van comprometre’s a fons. “Vam començar a transformar el fruit en origen –explica Pere Roig, president de la Cooperativa d’Alcover–, vam millorar les línies de comercialització, vam coordinar esforços, i vam invertir. Vam creure en els polítics, però ara veiem que no tenim sortida”.

“Els pagesos ens moveim perquè estem molt cremats”, diu un representant d’aquest sector avui dia en crisi. El viacrucis del divendres sant dels treballadors de Borges a Reus és també el viacrucis dels pagesos. Pensen que per a ells ja no hi ha més sortida que la garantia d’un preu fix que els ofereixi la renda digna d’un treballador: un (estratègic) productor d’aliments: un vigilant del camp.

Narcís Clotet